

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

סיפור לידת שמשון: התכנסות לכבוד פרופ' אוריאל סימון (שיעור מס' 48)

המלאך לאישה (ג-ה)	אשת מנוח לבעלה (ו-ז)	המלאך למנוח (ט-יד)
וַיֵּרָא מְלָאךְ ה' אֶל הָאִשָּׁה	אִישׁ הַאֲלֵהִים בָּא אֵלַי וּמְרָאָהוּ כְּמֵרָאָה מְלָאךְ הַאֲלֵהִים נוֹרָא מְאֹד וְלֹא שְׂאֲלֵתִיהוּ אִי מְזָה הוּא וְאֵת שְׁמוֹ לֹא הִגִּיד לִי	וַתִּמְהַר הָאִשָּׁה וַתֵּרֶץ וַתִּגְדַּל לְאִשָּׁה וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲנֵה נִרְאָה אֵלַי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּא בְיוֹם אֵלַי... וַיֹּאמֶר מְנוּחַ עֲתָה יָבֹא דְבַרְיָךְ מֵהַיְהִי מִשְׁפֹּט הַנֶּעַר וּמַעֲשָׂהוּ.
וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הֲנֵה נָא אֶתְּ עֲקָרָה וְלֹא זֵלְדָתְךָ וְהָרִית וְיִלְדָתְךָ בּוֹ.	וַיֹּאמֶר לִי הֲנֵה הָרָה וְיִלְדָתְךָ בּוֹ	
וְעֲתָה הַשְּׂמֵרִי נָא וְאֵל תִּשְׁתִּי יַיִן וְשִׁכָר וְאֵל תֹּאכְלִי כָּל טֶמְאָה.	וְעֲתָה אֵל תִּשְׁתִּי יַיִן וְשִׁכָר וְאֵל תֹּאכְלִי כָּל טֶמְאָה	וַיֹּאמֶר מְלָאךְ ה' אֶל מְנוּחַ מְכַל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵל הָאִשָּׁה תִּשְׁמַר. מְכַל אֲשֶׁר יֵצֵא מִגִּפְנוֹ הַיַּיִן לֹא תֹאכַל וַיַּיִן וְשִׁכָר אֵל תִּשְׁתֵּךְ וְכָל טֶמְאָה אֵל תֹּאכַל כָּל אֲשֶׁר צְוִיתִיךָ תִּשְׁמַר.
כִּי הֲנֵה הָרָה וְיִלְדָתְךָ בּוֹ		
וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ		
כִּי נָזִיר אֲלֵהִים יִהְיֶה הַנֶּעַר מִן הַבֶּטֶן	כִּי נָזִיר אֲלֵהִים יִהְיֶה הַנֶּעַר מִן הַבֶּטֶן עַד יוֹם מוֹתוֹ	
וְהוּא יַחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים		

אברבנאל

"ולא אמרה לו 'ומורה לא יעלה על ראשו', 'והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים', שאמר לה ג"כ המלאך, לפי שהיו ישראל בימים ההם תחת יד פלשתים, וחששה אולי יוודע הדבר הזה ויהרגו אותה אם ידעו שממנה יצא מושיע ורב ונגיד ונאמן. ולזה העלימה ג"כ ענין המורה שהיתה מתיחסת לתשועת ישראל".

אוריאל סימון, בקש שלום ורדפהו, עמ' 108

"השמטת האיבר השלישי של הבשורה: 'והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים' משמעותית יותר משתי קודמותיה, באשר היא הופכת את הנזירות למעין הכרת תודה על ההיפקדות, ומעלימה את התכלית הנשגבה של ההיפקדות ושל הנזירות. כפי שאשת מנוח נרתעת מלחזור על חרפת העקריות באוזני בעלה, כך היא חוששת לפרוש לפניו את הייעוד הגדול המצפה לבנם, פן תהיה לבוז בעיניו, וכפי שהיא מקנה להתגלות המלאך יתר ראליות ולמצוותיו יתר אקטואליות, כך היא מכווצת את הבשורה על מנת שתתאים לאופק האמונה של מנוח".

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

סיפור עתניאל, ג', ז-י	סיפור שמשון, י"ג, א, כד-כז
ויעשו בני ישראל את הרע בעיני ה' וימכרו ביד כושן רשעים... שמונה שנים ויזעקו בני ישראל אל ה' ויקם ה' להם מושיע ותהי עליו רוח ה'	ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' ויתנם ביד פלשתים ארבעים שנה סיפור הלידה ותחל רוח ה' לפעמו במחנה דן

- פסוק א - הקדמה א - המצוקה הלאומית
 פסוק ב - הקדמה ב - המצוקה האישית
 פסוקים ג-כג - מפגשי מנוח ואשתו עם מלאך ה' המבשר להם על הולדת הבן
 פסוק כד 1 - חתימה ב - פתרון המצוקה האישית
 פסוקים כד-כז - חתימה א - אינדיקציה לפתרון הבעיה הלאומית

החלק	הנושא	הדוברים
חלק ראשון פסוקים ג-ה	המלאך מתגלה לאשת מנוח ומבשר על שהיא תלד בן	המלאך - האשה
חלק שני פסוקים ו-ז	האישה מוסרת לבעלה את סיפור ההתגלות ואת המסר שנמסר לה	האשה - מנוח
חלק שלישי פסוקים ח-כא	מנוח מתפלל שהמלאך יתגלה שוב. ה' נענה והמלאך שוב מתגלה לאישה. האיש מנהל דיאלוג עם המלאך עד אשר מתבררת לו זהותו	מנוח - המלאך
חלק רביעי פסוקים כב-כג	מנוח מעביר לאשתו את חששו שההתגלות תביא למותם, והאישה מרגיעה את מנוח שזו לא כוונת האל	מנוח - האשה

	המלאך והאישה	האישה ומנוח	מנוח והמלאך
התגלות	ג1	ו1	ח-יא, טו-כא
מסר	ג-ה2	ז2	יב-יג

"לנוכח הצנעת המשמעות הדתית והבלעת משפטי ההערכה המוסריים, הדמויות המשניות הן הנותנות בידנו לעתים קרובות את המפתח לבשורתו של הסיפור. שכן מעבר לתפקידה של הדמות המשנית בקידום עלילת הסיפור, יש לה תפקיד מובהק באפיון עקיף של הדמות הראשית ובהערכה מובלעת של מעשיה. ההבעה הבלתי ישירה מסתייעת בדמות המשנית בעיקר לשם השוואה והנגדה... אפשרות זו לבקר את הדמות הראשית באמצעות דמות משנית, או להעמיד אישיות נמוכת דרגה במרכז הסיפור כדמות ראשית..."

א', סימון, "הדמויות המשניות בסיפור המקראי", קריאה ספרותית במקרא: סיפורי הנביאים (ספריית האנציקלופדיה המקראית, טו), ירושלים ורמת גן תשנ"ז, עמ' 324